

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 8CoP/125/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 0019206453
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 07. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ludvika Bodnárová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2020:0019206453.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ludviky Bodnárovej a členov senátu JUDr. Moniky Géciovej, PhD. a Mgr. Miloša Greguša v právnej veci starostlivosti súdu o maloletú S. B. nar. XX.X.XXXX v konaní zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Michalovce dieťaťa rodičov Mgr. O. B. nar. XX.X.XXXX bývajúcej vo S. č. XXX v konaní právne zastúpenej JUDr. Ivetou Fejlekovou advokátkou so sídlom Námestie osloboditeľov č. 25 Michalovce a A. B. nar. XX.XX.XXXX bývajúceho vo S. č. XXX o návrhu navrhovateľov V. B. nar. XX.X.XXXX a M. B. nar. XX.XX.XXXX bývajúcich v O. D. U. č. XXXX/XX v konaní obaja zastúpení JUDr. Gabrielou Borovskou advokátkou so sídlom Kpt. Nálepku č. 20 Michalovce o úprave styku starých rodičov s maloletým dieťaťom o odvolaní matky proti rozsudku Okresného súdu Michalovce č.k. 2P 202/2019-41 zo dňa 28.1.2020 takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie upravil styk navrhovateľov ako starých rodičov so svojou maloletou vnučkou S. B. tak, že títo sa s ňou môžu stykať každý páry kalendárny týždeň v mesiaci vždy v sobotu od 14:30 hod. do 18:00 hod., kedy sú navrhovatelia oprávnení maloleté dieťa prevziať v mieste bydliska matky a v súdom stanovený čas ho matke odovzdať. Zároveň rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. Konajúci súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že medzi matkou maloletej a navrhovateľmi panujú nezhody ohľadom stretávania sa s vnučkou. Vzťahy sa narušili po rozvode rodičov maloletej. Toho času je otec maloletej v USA, k styku s dieťaťom logicky nedochádza. Doposiaľ striktná úprava styku otca s maloletou súdom upravená nebola. Súd upravil styk starých rodičov s maloletou v zmysle výrokovej časti rozsudku, keďže má za to, že dieťa má právo na zachovanie vzťahov so svojimi rodičmi ale aj právo na zachovanie svojej totožnosti a rodinných zväzkov. Starí rodičia zo strany otca sú pre dieťa blízkou osobou, najbližšími osobami po otcovi, preto majú právo na stretávanie sa, pričom stretávanie je bezpochyby v záujme dieťaťa a za danej situácii v rodine, keď otec v kontakte s dieťaťom nie je, si to vyžadujú aj pomery v rodine. Stanovený styk je vhodný k obnoveniu citových väzieb medzi dieťaťom a rodinou otca, ktorá v minulosti bola pravidelnou súčasťou života dieťaťa. Počas súdom určeného času môže dieťa byť v rodine otca, užiť si plnohodnotne vyčlenený čas napríklad návštevou kina, prechádzkou v prírode, ale aj inými vhodnými aktivitami a to aj za účasti tety maloletej, ktorá má pedagogické vzdelanie, ktoré vie vhodne aplikovať pri rôznych činnostiach s maloletou neterou.

2. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podala matka v zákonom stanovenej lehote odvolanie z dôvodu, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, čím vznikli odvolacie dôvody v zmysle ust. § 365 ods. 1 písm. f/, h/ CSP. Navrhla rozsudok súdu prvej inštancie

zmeniť tak, aby bol styk starých rodičov s maloletou upravený len jedenkrát mesačne, a to prvý kalendárny týždeň vždy v sobotu od 14:30 hod. do 18:00 hod. Taktiež namietla, že rozsudok súdu prvej inštancie nespĺňa náležitosti ust. § 220 ods. 2 CSP, nakoľko z odôvodnenia rozsudku nie je zrejmé, akými úvahami sa pri rozhodovaní súd riadil, ako vykonané dôkazy následne nevyhodnotil, iba konštatoval ich obsah, popísal skutkový stav a pri odôvodnení len veľmi stručne naznačil úvahy, ktoré ho viedli k vydaniu predmetného rozhodnutia. Odôvodnenie rozsudku matka maloletej nepovažuje za dostatočné, čím bolo porušené jej právo na spravodlivý proces zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku neustálil, kto je pre maloletú S. blízkou osobou. Na túto otázku môže odpovedať jedine maloleté dieťa, názory rodiča alebo navrhovateľov nie sú sami o sebe v takejto právnej veci relevantné. Súd prvej inštancie ani neustálil, či určenie styku navrhovateľov s maloletou je v záujme maloletej a či si to vyžadujú pomery v rodine. Poukázala na to, že prvotnú zodpovednosť za výchovu dieťaťa majú rodičia. Otec maloletej odišiel do USA, čím sa sám pripravil o možnosť s maloletou sa stretávať. V rozvodovom konaní bol styk otca s maloletou upravený bez obmedzenia, kde počas styku s otcom sa maloletá mohla stretávať aj so starými rodičmi. V tejto súvislosti matka uviedla, že maloletá nikdy nebola so starými rodičmi sama. Bol prítomný otec maloletej alebo obaja rodičia. Nie je pravdou, že by stará matka zo strany otca viackrát kontaktovala matku maloletej. Výzva starej matky predstavovala jedinú správu poslanú počas pracovnej doby a navrhovala stretnutie ihneď na druhý deň, čo matke v daný čas nevyhovovalo. Následne jej už bol doručený samotný návrh na úpravu styku. Taktiež bolo v konaní preukázané, že iniciatíva na podanie návrhu nevychádza od navrhovateľov ale od bývalého manžela, od otca maloletej. Ako matka maloletej nemá námietky, aby sa dcéra stretávala so starými rodičmi, ale žiada ich, aby ju pochopili, že dieťa sa nemá podplácať darčekom, pretože to má na ňu zlý vplyv. Navrhla, aby súd pri rozhodovaní bral do úvahy tú skutočnosť, že maloletá má dve staré matky, ktorých nároky by mali byť voči maloletej rovnocenné a samozrejme aj ona ako matka má právo po pracovnom týždni tráviť s dieťaťom nerušene víkendy, ktoré spolu trávajú aktívne.

3. K odvolaniu matky zaslali dňa 12.3.2020 vyjadrenie navrhovateľa, v ktorom navrhli napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť. Uviedli, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov konania, správou kolízneho opatrovníka, ktorá je pomerne obsiahla a bola vypracovaná po dôslednom prešetrení pomerov v rodine, vyjadrením otca. Z takto vykonaného dokazovania vyplynulo, že starí rodičia sa snažili stretávať sa so svojou vnučkou, čo vo vzťahu k matke aj riadne prejavili a matka na tento prejav reagovala negatívne. Nenavrhla žiaden iný termín stretnutia starých rodičov s maloletou a už vôbec stretávanie pravidelné a keďže k stretávaniu navrhovateľov s maloletou dochádzalo len sporadicky bez akejkoľvek pravidelnosti, nezostávalo im nič iné, len sa obrátiť s návrhom na súd. Matka súhlasila s frekvenciou stretávania sa len raz v mesiaci odôvodňujúc to tým, že dieťa má dve staré matky, ktorých nároky by mali byť voči maloletej rovnocenné. K tomuto názoru matky sa prikláňajú aj navrhovatelia. V rodine ale takýto rovnocenný kontakt nie je zachovaný, a to v neprospech navrhovateľov, pretože stará matka z matkinej strany je s maloletou v kontakte každý pracovný deň, keďže maloletú vyberá zo škôlky. Má teda priestor vytvárať si citové puto každodenne trávením času s maloletou. Matkou navrhovaným rozsahom úpravy styku navrhovateľov s maloletou by došlo k úplnej nerovnováhe medzi uplatňovaním práv starých rodičov zo strany matky maloletej a zo strany jej otca. Stará matka zo strany otca je pritom ochotná podieľať sa aj na vyberaní maloletej zo škôlky a striedať sa v tejto činnosti s druhou starou matkou.

4. Kolízny opatrovník sa k odvolaniu matky ani k vyjadreniu navrhovateľov nevyjadril.

5. Konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa prejednávajú a rozhodujú podľa zák. č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“).

6. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku (CSP), ak tento zákon neustanovuje inak.

7. Podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

8. Podľa § 387 ods. 2 CSP, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

9. Podľa čl. 5 Základných zásad Zákona o rodine, záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä

- a) úroveň starostlivosti o dieťa,
- b) bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava,
- c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa,
- d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa,
- e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou,
- f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa,
- g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny,
- h) podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami,
- i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

10. Podľa § 25 ods. 5 Zákona o rodine, ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa a ak to vyžadujú pomery v rodine, súd môže upraviť styk dieťaťa aj s blízkymi osobami. Ustanovenia odsekov 1 až 4 sa použijú primerane.

11. Podľa § 36 ods. 1 Zákona o rodine, rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností. Ak sa nedohodnú, súd môže aj bez návrhu upraviť výkon ich rodičovských práv a povinností, najmä určí, ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa a ak to vyžadujú pomery v rodine, súd môže upraviť styk dieťaťa aj s blízkymi osobami. Ustanovenia § 24, § 25 a 26 sa použijú primerane.

12. Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 65 a § 66 CMP bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario v rozsahu s § 219 ods. 3 CSP a dospel k záveru, že súd prvej inštancie dostatočne zistil skutočný stav, posúdil ho podľa správneho znenia Zákona o rodine (aj keď namiesto ust. § 36 ods. 1 Zákona o rodine použil zákonné ustanovenie § 25 ods. 5 Zákona o rodine, avšak ide o identické znenie zákonnej úpravy) a zákonne vo veci rozhodol, pričom prihliadal na všetky podstatné skutočnosti, ktoré vyšli v konaní najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci konania a aké listinné dôkazy predložili, preto je odôvodnenie rozsudku vecne správne a s jeho závermi sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožňuje.

13. Vo vzťahu k odvolacím námietkam odvolateľky odvolací súd zdôrazňuje, že súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia, preto odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutočný a právny základ rozhodnutia postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie. Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech, resp. nevyhovenie návrhu v konaní. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že súd zistí po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení skutočný stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodne za predpokladu, že jeho skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúceho súdu, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu súdom by bolo možné uvažovať len vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel alebo význam.

14. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia odvolací súd dodáva, že v prvom rade platí, že styk so svojou rodinou má dieťaťu zabezpečiť vždy rodič v rámci času s dieťaťom. Môže však nastať situácia, že blízke osoby dieťaťa využijú toto právo a požiadajú o úpravu styku. Kto je blízkou osobou upravuje § 116 Občianskeho zákonníka. Podľa tohto ustanovenia sú blízkymi osobami príbuzní v priamom rade, súrodenec a manžel; iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú

za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu. Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že príbuznými v priamom rade sú priami predkovia a priami potomkovia, napríklad rodičia a deti, starí rodičia a vnuci. Teda skutočnosť, že navrhovatelia, ako starí rodičia maloletej S., sú pre maloletú blízkyimi osobami, vyplýva priamo z citovaného zákonného ustanovenia. Nebolo preto potrebné, aby sa súd prvej inštancie na túto skutočnosť pýtal maloletej. Názor maloletej by bol relevantný iba v prípade, ak by navrhovateľmi v tomto konaní boli iné osoby uvedené za bodkočiarkou v § 116 Občianskeho zákonníka.

15. Súd je oprávnený o otázke stretávania sa dieťaťa s blízkyimi osobami rozhodovať len vtedy, ak nie je možné upraviť túto problematiku dohodou rodiča (rodičov) a blízka osoba podá na súd návrh na úpravu styku. Z hmotnoprávneho hľadiska je potrebné v konaní ustáliť, či je určenie styku podľa návrhu potrebné v záujme maloletého dieťaťa a či si to vyžadujú pomery v rodine. Záujem maloletého dieťaťa súd hodnotí podľa čl. 5 Základných zásad Zákona o rodine. Zároveň súd musí prihliadať aj na čl. 8 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, v zmysle ktorých dieťa má právo nielen na zachovanie vzťahov so svojimi rodičmi, ale aj právo na zachovanie svojej totožnosti a rodinných záväzkov v súlade so zákonom. Zároveň Dohovor o právach dieťaťa uznáva aj zodpovednosť členov širšej rodiny dieťaťa pri zabezpečení orientácie dieťaťa a jeho usmerňovaní v súlade s jeho rozvíjajúcimi sa schopnosťami (čl. 5). Z uvedeného teda vyplýva, že v záujme maloletého dieťaťa je potrebné rozvíjať pozitívne rodinné vzťahy aj so širšou rodinou, s ktorou má citové väzby. Vo všeobecnosti platí zásada, že styk so svojou rodinou má dieťaťu zabezpečiť vždy rodič v rámci času s dieťaťom. Ak je však jeden z rodičov dlhodobo odcestovaný a sám nemôže právo styku realizovať a druhý rodič styk maloletého dieťaťa so starými rodičmi nerealizuje, resp. mu bráni, prichádza do úvahy úprava styku súdom. Takúto súdnu úpravu si vyžadujú pomery v rodine.

16. Uvedenými zásadami sa súd prvej inštancie riadil, keď vykonal dokazovanie na objektívne posúdenie najlepšieho záujmu maloletej S..

17. Súd prvej inštancie správne vyhodnotil vykonané dôkazy a podľa § 35 CMP zistil skutočný stav veci, najmä že od doby, keď sa otec maloletej odsťahoval do USA, styk maloletej s navrhovateľmi sa prakticky nerealizoval, navrhovatelia sa s matkou maloletej nevedeli dohodnúť na styku s maloletou. Aj keď matka maloletej nebráni, aby sa maloletá s navrhovateľmi stretávala, nevedeli sa však zhodnúť na intenzite stretávania sa. Samotná matka pokladala za prirodzené, aby sa maloletá S. stretávala v rovnakom časovom rozsahu tak so starými rodičmi zo strany matky, ako aj starými rodičmi zo strany otca. Z dokazovania vyplynulo, že stará matka zo strany matky maloletú každý deň vyberá zo škôlky a teda s ňou trávi svoj čas každý pracovný deň. Naproti tomu starí rodičia zo strany otca v súčasnej dobe s maloletou netrávili žiadne voľný čas. Súdom určený čas styku každý párný kalendárny týždeň v mesiaci v sobotu od 14:30 hod. do 18:00 hod. predstavuje sedem hodín za mesiac. Keďže v konaní pred súdom prvej inštancie neboli preukázané žiadne negatívne aspekty stretávania sa maloletej S. s navrhovateľmi, podľa názoru odvolacieho súdu ide o primeranú úpravu, ak nie minimálnu, na dosiahnutie pozitívneho budovania rodinných vzťahov medzi maloletou S. a starými rodičmi.

18. Je pravdou, že pri právnom posúdení veci súd prvej inštancie aplikoval nesprávnu právnu normu. Rozhodol podľa ust. § 25 ods. 5 Zákona o rodine. Toto ustanovenie zákona by sa malo uplatniť v súdnom konaní o rozvod manželstva. Uplatnenie tohto ustanovenia v súdnom konaní o rozvod však nie je reálne, pretože CMP striktné určuje, kto je účastníkom konania o rozvod manželstva. Sú to len obaja manželia a v časti týkajúcej sa úpravy výkonu rodičovských práv a povinností na čas po rozvode aj maloleté dieťa zastúpené opatrovníkom. V žiadnom prípade sa do takto striktné ustanoveného okruhu účastníkov konania nedostane blízka osoba dieťaťa. Úplne zhodné ustanovenie zákona, ako v § 25 ods. 5 Zákona o rodine, je aj ustanovenie vety tretej § 36 ods. 1 Zákona o rodine. Preto aj súd prvej inštancie mal správne aplikovať na rozhodnutie veci ust. § 36 ods. 1 Zákona o rodine. Súd prvej inštancie teda nesprávne právne posúdil vec, keďže aplikoval nesprávnu právnu normu, avšak v tomto prípade touto nesprávnu právnu normou bolo doslovné znenie inej právnej normy. V podstate teda aplikoval nesprávnu normu, avšak v rovnakom právnom znení. V konečnom dôsledku teda vec posúdil podľa správneho znenia Zákona o rodine. Zrušenie rozsudku súdu prvej inštancie len z tohto dôvodu by bolo prísne formalistické a nehospodárne.

19. Matka podala odvolanie podľa odvolacích dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. f/ a h/ CSP. Súd prvej inštancie správnym vyhodnotením dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a na zistený skutkový stav aplikoval správne znenie Zákona o rodine. Pretože zistil, že pomery v rodine si to vyžadujú

a je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, správne upravil styk maloletej S. s navrhovateľmi ako so svojimi starými rodičmi zo strany otca. Z uvedeného dôvodu odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

20. Súd prvej inštancie vo výroku rozsudku rozhodol aj o náhrade trov konania v zmysle § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. Proti tomuto výroku odvolanie podané nebolo. Odvolací súd považoval aj tento výrok za vecne správny, preto ho potvrdil.

21. Rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 3 vety druhej CSP).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 a nasl. CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Uvedená povinnosť neplatí, ak je dovolateľ fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).